

Rok 1944

Rok 1944 začína sa pokojne. Zima bola mierna. Poľnohospodárstvo nebolo poškodené. Roľníci tešia sa úrode. Z frontu prichádzajú rozličné zprávy. Obyvateľstvo chopí sa s väčšou chuťou do práce, lebo cíti, že toho roku sa niečo stane. Pole sú obsiate. Veľa ľudí odíde potom na práce do Protektorátu a Sudet.

Hospodárske povznesenie je situačné najlepšie. Žatva začína sa pokojne. Úroda je (jediná) hojná. Boh požehnáva, aby sa mohlo deliť i snaším vojakom. Jesenné práce však zaostávajú pre ustavičné vyšetrovania, natáhovačky a preháňania od vojska, ktoré sem v jeseni toho pritiahlo proti partizánom, boli to väčšinou Ukrajinci, ktorí bojovali s Nemcami. Hovorili: Keď sme my boli linčení, môžete byť i vy! V jeseni r. 1944 bola obec poškodená granátmi, keď Nemci v septembri útočili proti účastníkom povstania a partizánom.

Kultúrne povznesenie r. 1944 sa vzorne vyvíjalo. Spolky ako i učiteľstvo tunajšej obce spolupracovalo na osвете. Druhý polrok bol už ochablý. Osvetová a kultúrna činnosť temer žiadna. V škole zpočiatku sa veľmi málo vyučovalo a neskôr vobec nič, lebo nebolo učiteľov a nebolo ani školy, ktorú obsadili nemecké vojská. Podobne to išlo i v mravnom ohľade. V zime a v lete život plynul normálne kým v jeseni nastal výkyv. Príčinou toho ba prítomnosť vojska a psychológia vojny. V októbri 1944 začaly sa opevňovacie práce, na ktoré bolo povinné chodiť obyvateľstvo celej obce od 16 r – 50r. V politickom živote nastáva v tomto roku vrenie. Kým v zime a na jar obracajú sa oči k „Spojencom“ ktorí môžu rýchle ukončiť vojnu a zjednať mier s Nemeckom, len aby sa sem fronta nedostala v lete a v jeseni sa myšlienky prehodia. Fronta sa priblíži. Je počuť dunenie kanonov a vidieť lietajúce v povetrí „stíhače“ Angličanov a Američanov. Ľudia sú precítení strachom a boja sa o svoj život, rodinu a majetok. V auguste vypukne povstanie. V septembri prídu partizani. V októbri, novembri a decembri usalašia sa tú nemecké vojská a obec musí poskytovať časťou proviantu, pre armádu.

Vývoj „Slovenského národného povstania“ bol zaujímavý. V posledné dni augustove boli – deň čo deň – poplachy. V 28 aug. 1944 zatrúbily továrne na poplach. Zahŕčaly lietadlá, ozval sa rozhlas z Bánskej Bystrice a nadišly povzbudzujúce slová: „Hor sa junač – Slovač do boja, proti Germanom.“ Medzi prvými, ktorý odišiel z obce do žilinských kasárni bol p. uč. org. „Jozef Hanzel“ npr. On organizoval obliekanie vojska a ich výpravu do boja. No nebol len sám. Mnohí robotníci, ba i roľníci zanechali prácu a šli do kasárni pre zbraň. Súc

ozbrojení vrátili sa ešte domov, rozlúčili sa s rodinkou a šli do boja. Po ústupe vojsk z juž. Považia a od Čadce stiahli sa účastníci povstania do Žiliny a okolia. Po dobytí Žiliny strediskom v kotline Žilinskej bola Terchová, Strečno a Kunerad. Lietavci šli väčšinou do Kuneradu. Okolo 20.IX.44 útočili cez Liet. Lúčku a Bytčicu na Žilinu. Úsek na „Dúbravoch“ mal Jozef Hanzel. Svoje pozície udržal si týždeň. Nemci poslali z Moravy posilu a urobili útok na Rajeckú kotlinu. V tomto útoku bola poškodená čiastočne i obec – Lietava. Mrtvý nebol žiaden. Odvtedy prichádzali sem nemecké vojská na hliadky. V novembri a decembri znova zavítajú sem raz partizanské hliadky a raz nemecké. Na šťastie však nikdy sa tu v boji nestretli. Čo bolo na osoh obci. Škoda bola z toho, že i jedni brali proviant z obce i druhý. I jedni i druhí upodozrievali občanov zo špionaže. Avšak všetky preháňky sa šťastlivo skončili a fronta sa približovala. S neistými nádejami šli obyvatelia tejto obce do Nového roku 1945!